

POSTANOWIENIE

Dnia 22 grudnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Zbigniew Puskarski

w sprawie **T. F.**

oskarżonego o czyn z art. 212 § 2 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu

w dniu 22 grudnia 2023 r.,

wniosków obrońców oskarżonego

o wyłączenie sędziego od udziału w sprawie o sygn. akt III KS 58/23 - rozpoznaniu skargi na wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 20 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV Ka 2068/22,

uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie

z dnia 26 września 2022 r., sygn. akt II K 1381/21/K

i przekazujący sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania

na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k.

p o s t a n o w i ł:

wyłączyć sędziego Sądu Najwyższego Annę Dziergawkę od udziału w sprawie o sygn. akt III KS 58/23.

UZASADNIENIE

Do Sądu Najwyższego wpłynęła wniesiona przez obrońcę oskarżonego T. F. (metrykalnie A. F.) skarga na wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie z dnia 20 kwietnia 2023 r. wydany w sprawie IV Ka 2068/22, uchylający wyrok Sądu Rejonowego dla Krakowa - Krowodrzy w Krakowie z dnia 26 września 2022 r., sygn. akt II K 1381/21/K i przekazujący sprawę do ponownego rozpoznania.

Zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej z dnia 12 września 2023 r. sprawa, którą zarejestrowano pod sygn. akt III KS 58/23, została przydzielona sędziemu Sądu Najwyższego W. W. Sędzia ten na podstawie art. 42 § 1 k.p.k. w zw. z art. 41 § 1 k.p.k. wystąpił z żądaniem wyłączenia go od udziału w sprawie. Motywował je tym, że jako kierownik Katedry Prawa Karnego UJ, jest przełożonym wobec oskarżycielki prywatnej w rozumieniu prawa pracy i „ta relacja pracownicza może powodować w odbiorze zewnętrznym wątpliwości, o których mowa w art. 42 § 1 k.p.k.”

W uznaniu tej argumentacji postanowieniem z dnia 6 listopada 2023 r., sygn. III KS 58/23 (KRI 286), Sąd Najwyższy wyłączył sędziego W. W. od udziału w przedmiotowej sprawie.

Kolejnym zarządzeniem Prezesa Sądu Najwyższego kierującego pracą Izby Karnej sprawa została przydzielona sędziemu Sądu Najwyższego Annie Dziergawce. Spotkało się to z reakcją obrońców oskarżonego, który powołując się na art. 41 § 1 k.p.k. w zw. z art. 42 § 1 i 4 k.p.k. wystąpili z jednobrzmiącymi wnioskami o wyłączenie sędziego SN Anny Dziergawki od udziału w sprawie w przedmiocie wniesionej przez nich skargi. W uzasadnieniu wskazali, że wobec powołania Anny Dziergawki na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego „przez Krajową Radę Sądownictwa ukształtowaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa” (nie uwzględnili, że akt powołania na to stanowisko pochodzi od Prezydenta RP, chociaż w innym miejscu pisma wskazali na rekomendację do powołania „na mocy uchwały neo-KRS nr [...] z dnia 20 stycznia 2023 r.”) sędzia ta nie spełnia wymogu niezawisłości i bezstronności. W tym względzie odwołali się do stanowiącej zasadę prawną uchwały trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20, uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, jak też do jednego z orzeczeń Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka. Nadto przytoczyli orzeczenia Sądu Najwyższego, mocą których sędzia Anna Dziergawka została wyłączona od udziału w sprawach kasacyjnych z uwagi na okoliczności związane z jej powołaniem na stanowisko sędziego Sądu Najwyższego. Autorzy wniosków zwrócili też uwagę, że sędzia,

która wydała kwestionowany skargą wyrok Sądu Okręgowego w Krakowie, na urząd sędziego tego Sądu powołana została na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r., poz. 3), tj. w tożsamej wadliwej konstytucyjnie procedurze, co sędzia Anna Dziergawka. Wobec tego „sam wyrok kwestionowany skargą, dotknięty jest bezwzględną przyczyną odwoławczą z art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. w związku z orzekaniem w instancji odwoławczej przez sędziego powołanego na urząd sędziego Sądu Okręgowego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, ukonstytuowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wnioski zasługują na uwzględnienie, przy czym zbędny jest obszerny wywód tłumaczący to stanowisko. Niezależnie od specyfiki poszczególnych spraw, aktualna pozostaje bowiem argumentacja przedstawiona w przytoczonych przez obrońców orzeczeniach Sądu Najwyższego, którymi wyłączono od udziału w danej sprawie sędziego SN Annę Dziergawkę, tj. w postanowieniach z dnia 11 października 2023 r., sygn. akt II KK 393/23 oraz z dnia 15 listopada 2023 r., sygn. akt V KK 272/22. Odwołując się do wcześniejszych judykatów najwyższej instancji sądowej oraz Europejskiego Trybunału Prawa Człowieka wskazano w nich m.in., że sędzia ulega wyłączeniu od udziału w sprawie nie tylko wówczas, gdy istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać wątpliwości co do bezstronności w danej sprawie (art. 41 § 1 k.p.k.), ale również w sytuacji, gdy orzekanie przez sędziego w tej sprawie mogłoby prowadzić do naruszenia standardu z art. 6 ust. 1 EKPC i uznania, że taki skład (sąd) orzekający nie stanowi niezależnego i bezstronnego sądu ustanowionego ustawą. Wskazano również, że problematyka związana z procedurą powołania sędziego jest ściśle powiązana z prawem strony do rzetelnego procesu oraz – w postanowieniu o sygn. V KK 393/23 – że okoliczności związane z uzyskaniem statusu sędziego Sądu Najwyższego przez Annę Dziergawkę w następstwie brania udziału w konkursie przed Krajową Radą Sądownictwa po 17 stycznia 2018 r. prowadziłyby, gdyby sędzia zasiadała w składzie rozstrzygającym sprawę, do naruszenia nie tylko standardu z art. 6 ust. 1

EKPC i standardu konstytucyjnego (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ale też, co wynika m.in. z uchwał trzech połączonych Izb Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., BSA I-4110-1/20 i składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22, do sytuacji, że sąd byłby nienależycie obsadzony w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Wypada przyjąć, że wagi tej argumentacji nie dezaktualizuje specyfika sprawy skargowej, w której wydane przez Sąd Najwyższy orzeczenie nie kształtuje w sposób ostateczny sytuacji prawnej strony procesu. Celowe będzie również zaznaczyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego nader konsekwentnie wyrażano pogląd, iż w sytuacji wystąpienia ryzyka nieprawidłowej obsady sądu uzasadnione jest zastosowanie instytucji wyłączenia sędziego (zob. np. postanowienia: z dnia 8 czerwca 2022 r., V KO 43/22; z dnia 23 czerwca 2022 r., II KO 48/22; z dnia 28 lipca 2022 r., V KO 69/22; z dnia 16 września 2022 r., III KK 339/22, także z dnia 25 listopada 2021 r., I CSKP 524/21) oraz że znaczenie właściwego trybu powołania sędziego dla uznania, że obsadzony nim sąd posiada status sądu niezależnego i bezstronnego zostało stanowczo zaakcentowane w wyroku Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (wielka izba) z dnia 21 grudnia 2023 r. w sprawie C-718/21.

Za niemającą istotnego znaczenia należało natomiast uznać argumentację obrońców nawiązującą do faktu uczestniczenia w tożsamej procedurze nominacyjnej sędzi, której dotyczył wniosek o wyłączenie i sędzi, która orzekając w Sądzie Okręgowym w Krakowie wydała objęty skargą wyrok kasatoryjny. W przypadku sędziego sądu powszechnego fakt brania udziału w procedurze nominacyjnej z udziałem Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. nie prowadzi automatycznie do wystąpienia okoliczności wymienionej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. (zob. wspomniane uchwały Sądu Najwyższego), zaś obrońcy oskarżonego nie podali żadnych dodatkowych faktów, które uprawdopodobniałyby, że okoliczność ta rzeczywiście zaistniała.

Kierując się przedstawionymi względami, orzeczono jak w części dyspozytywnej postanowienia.

[PGW]

[ms]

